

regnes under den Kategori af Smaaforetninger, som man mener bør fritages for Bogføringspligt.

Hvad angaar Andelsforetagender, kan man naturligvis ikke altid faa en Sag ordnet, saaledes som man helst vil have den; men jeg synes nok, det var noget uberettiget specielt at fremhæve, at det var en Handelsminister, der fremkom med dette Forslag. Man maa erindre, at naar man staar overfor Spørgsmaalet om Bogføring, er der saa overordentlig mange Forhold, der gribe ind. Naar jeg omtalte, at Andelslovsforslagets § 19 vilde være det Sted, hvor Spørgsmaalet vilde finde sin Afgørelse, mener jeg naturligvis ikke dermed, at Spørgsmaalet allerede har fundet sin Afgørelse, eller at de Bestemmelser, der staa i den nævnte Lovs § 19, vilde blive de endelige, som skulle komme til at gælde; men jeg mener, at ved Behandlingen af den Lov vil Spørgsmaalet om Bogføringspligt for, hvad jeg vil kalde de rene Andelsforetagender, komme frem, medens det ved denne Lov drejer sig om de Forretninger, som tillige handle med andre.

Men naar man vil spørge, hvorfor man ikke kan komme videre med det samme, vil jeg sige, at der er en gyldig Grund dertil, nemlig den, at det er i Øjeblikket umuligt at sige, hvad der er Andelsforeninger. Hvis f. Eks. 5 Bønder i Jylland slaa sig sammen om at købe en Vognladning Kunstgødning for at dele dette Kvantum mellem sig, og de gøre det flere Aar i Træk, er det da et Andelsforetagende, er det en Brugsforening? Skal der føres Bog for en saadan Virksomhed eller ikke? Jeg nævner dette naturligvis som et outreret Eksempel, men De ville se, mine Herrer, at det er slet ikke saa uhyre let at faa det Spørgsmaal afgjort i en Fart: Hvad er en Brugsforening, hvad er et Andelsforetagende, og hvad vil et bogføringspligtigt Andelselskab blive?

Saa var der Spørgsmaalet om Haandværkeres og Beværteres Bogføringspligt, ganske særlig Haandværkernes. Jeg kan ikke andet end være det ærede Medlem for Københavns 1ste Valgkreds (Wulff) overordentlig forbunden for hans stærkt sagkyndige Udtalelser om Haandværkerstanden, særlig paa Landet. Jeg vil dertil knytte en Udtalelse om min Erfaring gennem en stor Virksomhed i mange Aar. Den gaar ud paa, at vor Haandværkerstand paa Landet absolut ikke vil være

dem, fra hvem der vil komme Vanskelighed med Hensyn til at gennemføre Bogføringspligten. Vor Haandværkerstand paa Landet — jeg vil ikke sige, at den staar højere end i Byerne, for det lyder som et Paradoks og er i hvert Fald ikke til at bevise —, men den staar ganske overordentlig højt, sikkert højere end noget andet Sted i Europa. Jeg nærer ikke Skygge af Frygt for, at vore Landhaandværkere ikke med stor Lethed ville kunne indordne sig under denne Lov, og jeg er fuldt overbevist om, at den vil være til overordentlig stort Gavn for vore Haandværkere, idet de mere og mere vænne sig til at blive nøjagtige i deres Kalkulationer, det Punkt, som altid er det farlige for Haandværkere.

Det ærede Medlem for Københavns 3die Valgkreds (Alfred Christensen) spurgte om Fiskeskemaer. Det er nu ikke ganske almindeligt Bogholderi, der er forlangt, men Skemaer for Fiskehandelen i Almindelighed, altsaa en Ordning ikke alene af Bogholderiet, men af hele den Form, under hvilken de Forretninger skulle gaa. Det er selvfølgelig ikke let at løse det Spørgsmaal. Men jeg vil sige til det ærede Medlem, at vi have sat det halve Europa i Bevægelse for at finde Løsningen af det. Der er ikke noget Sted i de større Fiskerbyer, hvor Spørgsmaalet fuldt ud er løst. Jeg haaber, at vi skulle kunne komme med et nogenlunde rimeligt Forslag til dets Løsning.

Det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgkreds (Poul Christensen) bemærkede, at de Folk, som skulde føre Bøger, vilde gentagne Gange blive trukne for Politiet for at blive mulktterede. Det er netop det, vi i høj Grad have taget Afstand fra. Der er ikke Tale om, at Politiet faar noget som helst med Spioneri at gøre overfor de bogføringspligtige. Vi staa Gudske Lov langt hævdede over det. Det, der er Tale om, er kun de samme Forhold, som nu gælde. Gaar en Mand konkurs, maa han bære Ansvaret for, om hans Bogholderi ikke er i Orden.

Det ærede Medlem menteligeledes, at Loven ikke vilde blive gennemført i denne Samling. Jeg vilde i ganske overordentlig høj Grad beklage, hvis det skulde blive Tilfældet, thi der er ikke Tvivl om, at det er en Lov, til hvilken der i høj Grad er Trang i Publikum, og det vilde være Skade, om der skulde hengaa endnu et Aar inden dens Gennemførelse. Jeg tillader mig derfor at anbefale Lovforslaget til hurtigst mulig Fremme.